

En postfotografs hågkomster

DEL 2

Av Yngve Hellström

Redaktörens förord

Yngve Hellström har under många år förknippats med Postmuseum. Här var han den vid alla begivenheter ständigt närvarande, alltid med kameran inom räckhåll. Postmuseums bildarkiv har därför med Yngves hjälp en gedigen dokumentation av museets verksamhet under många år. Runt 70.000 bilder har han bidragit med. De flesta av hans bilder utgör dock dokumentation av de föremål som finns i samlingarna. Redan under första året i huset fick han i uppdrag att fotografera 13.000 föremål!

Redaktören har ofta mött Yngve under sina besök på Postmuseum. Vi har också träffats i bl.a. Lund på 1980-talet, eftersom även Yngve medarbetade i Sveriges Filatelist-Förbunds årligen utkommande "Sverigekatalogen". I denna var han framför allt ansvarig för en omfattande förteckning över de svenska frimärkenas motiv.

För *Posttryttarens* läsare är han en välkänd person. Många av de fotografier som använts som illustrationer till mängder av artiklar har tagits av Yngve. Detta gäller framför allt årgångarna fram till 1995 då vi för första gången kunde ta med bilder av annat än frimärken i färg. Innan dess var alla bilder i svart-vitt, något som passade Yngve speciellt väl. Ska sanningen fram var Yngve helt inställd på att ta foton i svartvitt; han litar inte på tekniken när det gäller att bevara färgbilder till eftervärlden.

Av det sagda kan man få intrycket att Yngve bara har fotograferat i svart-vitt. Så är

.....

YNGVE HELLSTRÖM är född i Arboga 1922 och har bott i Stockholm sedan 1930. Han fick fotografisk laboratorieutbildning under militär-tjänsten men är i övrigt autodidakt som fotograf. Hellström anställdes i Postverket som brevbärare 1945 och kom till Postmuseum som fotograf 1953. Under åren 1960-1976 var han anställd vid Postens informationsavdelning. Efter en omorganisation 1976 återgick han till Postmuseum och var dess fotograf fram till pensioneringen 1987.

.....

absolut inte fallet. Många bilder gjordes i färg när han arbetade vid Postens huvudkontor och hade dess dåvarande informationschef, Egon Jonsson, som närmaste uppdragsgivare. Då blev det nästan alltid fråga om färgfotografier, bl.a. för Postens olika reklamkampanjer.

Yngve Hellström har under årens lopp medverkat i flera årgångar av *Posttryttaren*. Sin första insats gjorde han 1988 med del 1 av sina postfotografiska memoarer "En postfotografs hågkomster". Här får läsaren följa vad som hände under hans första anställning vid Postmuseum och upplevelser under åren vid Postens huvudkontor. Alla viktigare händelser är förstås dokumenterade med väl utvalda bilder från den egna fotosamlingen.

I årgång 1991 berättar Yngve Hellström "Fotografiets historia 1839-1912". Denna artikel är baserad på den motivfrimärkssamling som han byggde upp under 1960-1970-talen.

Tio år senare medverkade han, tillsammans med Egon Jonsson, i en artikel om "1960-talet – Postens guldålder".

Vi låter i fortsättningen Yngve själv berätta om sina minnen av museet, dess utställningar och dess personal:

Tidiga minnen av Postmuseum

Min huvudarbetsgivare mellan 1960 och 1976 var Postens informationsavdelning. Jag återgick därefter till Postmuseum. Även under denna period svarade dock museet för huvudparten av beställningarna. Det var en myckenhet filatelistiska objekt som dokumenterades.

Efter att ha illustrerat museichefen Gilbert Svensons artiklar i *Posttryttaren*, "Stildrag hos våra frankotecken", vaknade intresset att själv börja samla frimärken. Jag hade en given supporter i Gilbert Svenson som stimulerade mig att finna den rätta vägen. I och med att mitt intresse för fotohistoria var påtagligt blev det naturligt att välja motivfilateli med denna inriktning.

Postmuseum har alltid varit ett levande museum med aktiviteter av olika slag. Inte undra på att jag trivdes "som fisken i vatten". Eftersom jag blivit tillfrågad om hur det förhöll sig med de personella relationerna i museet även på 1950-talet bör kanske följande noteras. Vi hade inget gemensamt fikande på eftermiddagarna. Det var könen var för sig. Att karlarna var först kanske berodde på chefsstatusen. Herrsidan representerades i regel av museichefen Gunnar Stenerudh, Skans Torsten Nilsson, Olav Olsen och jag.

En som hade mycket att berätta var Olav Olsen som titulerades notarie och kom från Poststyrelsen. Han berättade bl. a. om sitt arbete som flygande postiljon i den postkupé som medföljde premiärflygningen på rutten Stockholm–London 1928. Det var äventyrligt med alla luftgropar och posten som inte låg där den skulle.

Stenerudh, som härstammade från Edane, kom ibland med trevliga Värmlandshistorier. Skans Torsten kom från Nås i Dalarna, det hördes på idiomet. Han försåg oss

År 1959 gjorde personalen vid Postmuseum en sommarutflykt till Nås i Dalarna under ledning av Skans Torsten Nilsson.

In the summer of 1959, the Postmuseum staff went on a trip to Nås in Dalarna, led by Skans Torsten Nilsson.

med historier från sin hembygd. 1959 guidade han oss i Nås i samband med en bussresa som museipersonalen gjorde tillsammans med Föreningen Postfolket.

Damsidan vid kaffepausen bestod av överpostexpeditör Ingegerd Holmberg, bibliotekarien Majken Cederbergh-Olsson samt kontoristen Britt Burman. Damerna turades om att koka kaffe, en vecka i taget. Jag hörde berättas att Britt vid något tillfälle var osäker på vems tur det var och frågade Majken om det var hon. "Nej, min tjänst är lite för hög för att koka kaffe på." Hennes tjänst hade nyligen höjts från förste postexpeditör till överpostexpeditör.

I denna återblick kommer jag att tänka på slutet av 1950-talet då Skans Torsten var s.k. souschef och intendentens handgångne man. Det figurerade en ryktbar anteckningsbok med svarta pärmar. Jag såg den vid enstaka tillfällen, men vet inte vad den innehöll. Ryktet förmäler emellertid att Skans på

Stenerudhs uppmaning skrev ner vissa saker om personalen. Jag fick bekräftelse på "den svarta bokens" existens en morgon när jag passerade Votele Org, som tjänstgjorde i biblioteket. Bakom honom stod Skans Torsten och tittade över axeln på Votele när han öppnade dagens post för att se om där förekom några privata brev. Skans hade boken i handen men jag uppfattade inte om han skrev något när jag gick förbi. Huruvida jag själv förekom i boken är jag lyckligtvis okunnig om.

Notarie Olav Olsen arbetade i museet några år som föremålsbeskrivare. Han förde in uppgifterna och beskrev objekten mycket noggrant. Han hade dock den egenheten att numrera alla föremål, oavsett material, med svart eller vit tusch. Eftersom tusch inte ger permanent fäste på metall hände det att

Fyra århundraden i samma bild: Bild från 1963 av valthornsspelare i 1700-talsdräkter på en postdiligens från 1800-talet i Postmuseums fastighet från 1600-talet.

Four centuries in the same image: Picture from 1963 showing French horn players in 18th century costumes in a mailcoach from the 19th century in the Postmuseum building from the 17th century.

märkningen föll bort efter en tids hantering. Därför hände det att samma föremål fotograferades två gånger.

Slutet av 1960-talet

Jag erinrar mig en händelse som ägde rum någon gång i slutet av 1960-talet. I det s.k. UPU-rummet på två trappor ställde vi ut de båda frimärksserierna "Kongress och Jubileum" från 1924. På den tiden använde vi frimärksramar av trä. Glasen var säkrade med vanliga stift. Under öppettid gick ett par företagsamma ungdomar runt i våningen några varv. Varje gång de passerade ramar plockades några stift bort och till slut var det fritt fram att norpa serierna. – Vilket kap, tänkte de säkert. Nu inträffade det osannolika att den förste de försökte sälja frimärkena till på Sergels torg var en civilklädd polis. När han skärskådade märkena observerade han att de var stämplade "PM" på baksidan. Killarna åkte dit direkt. Förvåningen var stor när frimärkena så snabbt återställdes – vi hade ännu inte hunnit anmäla stölden.

Att Postmuseum ligger i Bellmans gamla kvarter är det ingen som tänker på numera. Skalden bodde faktiskt en gång på samma gata, Lilla Nygatan. En skön vårsöndag gavs en Bellmankonsert i samarbete med museet och föreningen Postfolket. En förstärkt manskör, en vissångare och fyra valthornister uppträdde då till Bellmans ära. Jag passade på att fänga fyra århundraden i samma bild. Valthornister i 1700-tals dräkter som repeterar på en postdiligens från 1800-talet, i ett hus från 1600-talet, år 1963.

"Trött på kontor" hette personaltidningen *PS:s* specialnummer 1/1966. Det ingick i personalbyråns skriftserie som bl.a. redovisade arbetsfysiologiska undersökningar. Omslagsbilden visade museichefens sekreterare Britt Burman i en arrangerad situation vid skrivmaskinen. Ansiktsuttryck och kroppshållning var inte arrangerade. Sanningen var att museichefen Gilbert Svenson kunde vara rätt krävande. Hon gjorde ämnet rättvisa.

Postmuseum fyllde sextio år den 16 de-

Kung Gustaf VI Adolf beundrar avdrag av frimärksgravyrer, en gåva av Postmusei Vänner.

King Gustaf VI Adolf admires proofs of stamp engravings, a gift from Friends of Postmuseum.

cember 1966, vilket var en betydelsefull dag i museets historia. Per Dahlberg från frimärkstryckeriet blåste trumpet när kung Gustaf VI Adolf hedrade oss med sin närvaro. Majestätet ledsagades av Postmusei Vännerns ordförande, ambassadör Wilhelm Winther, en utomordentligt älskvärd person. De omgavs av inbjudna gäster från när och fjärran. Ett flertal kända filatelister och personal från Poststyrelsen närvarade. Som gåva till kungen från Postmusei Vänner överlämnade ambassadör Winther ett album med avdrag av frimärksgravyrer. Att kungen var en verklig grafikälskare vittnade handlaget om när han betraktade bladen.

Att Centralhallen i bottenvåningen hade en utmärkt akustik var omvittnat. Vi hade under 1960- och 1970-talen ett flertal musikaliska evenemang som var mycket uppskattade. Under många år hade pianisten Valentina Rives söndagskonserter här med verk av Beethoven, Brahms, Chopin m.fl.

Den 10 oktober 1969 arrangerades ett program, "Musik i kubik", med 27 musiker. Bland annat deltog nyckelharpsspelarna Eric Sahlström och Gösta Sandström. De fann akustiken så bra att det gjordes en skivinspelning. Ett bejublat framträdande gjorde sångkvartetten "Vans Bro's" som gav prov på ett stort repertoaromfång – från kyrkligt till pop och jazz. Gruppen leddes

av Erik Westling. Den sedermera framgångsrike sångsolisten Björn Haugan var också med. Gruppen ackompanjerades av Gunnar Bergström/Olof Olofsons kvartett samt en del av Sven Verdes stråkensemble.

Början av 1970-talet

"Lenin 100 år" i april 1970 var en utställning som drog till sig ovanligt många besökare. Det skulle dröja flera år innan det kom lika många. Invigningstalare var den legendariske Leninkännaren, bokförläggaren Einar "Texas" Ljungberg. Jag råkade stå bredvid museichefen Gilbert Svenson när Ljungberg frågade honom: "Hur länge får man hålla på?" Gilbert tittade snabbt på klockan och svarade utan att tveka: "12 minuter!" Jag frågade chefen: "Varför just tolv minuter?" "Det är ingen som frågat förr, så jag tyckte

Ishockeylegenden Sven Tumba tillsammans med barn vid invigningen av utställningen "Idrott på frimärken" 1970.

The ice hockey legend Sven Tumba together with children at the opening of the exhibition "Sports on Stamps" in 1970.

det verkade lagom långt", blev svaret. Jag kollade när talaren började, själv hade han varken klocka eller manus. Han höll ett mycket initierat tal, framfört med stor inlevelse. Tänka sig - han slutade exakt på utsatt tid.

Spelöppning gjordes av ishockeyvärldsmästare Sven Tumba, när utställningen "Vintersport på frimärken" invigdes i december 1970. I invigningstalet berättade Sven Tumba hur hans intresse för ryska ishockeyfrimärken väcktes. Det var i samband med ishockey-VM i Moskva 1957. Sverige spelade final mot Sovjet. Vi behövde bara spela oavgjort för att vinna turneringen. Han berättade hur en rysk spelare klistrade sig fast som ett frimärke på honom under hela matchen. Tumba klistrade fast sig själv vid en annan ryss. Med bara några få minuter kvar av matchen stod det 4-3 till Sovjet. Tumba, med "frimärket" intill sig, passade till Garvis Määttä som stod bakom den sovjetiska målburen. Han åkte själv ner och ställde sig framför målet och var på så sätt noggrant bevakad av målvakten som därför inte såg att Garvis åkte runt målet och petade in pucken i mål "köksvägen". Vi vann!!!

Året avslutades traditionellt med jultställning. Tema 1971 var "Gammaldags jul", egentligen "Jenny Nyströms jul". Filatelisten och antikvariatsbokhandlaren Sten Thunvik i Stockholm hade den största samlingen av hennes julkort och hans rariteter visades i utställningen. En riktig tomte (egentligen Bertil Edvardsson från Poststyrelsen) invigde utställningen. Han satt sedan i sin släde och delade ut julkappar till barnen från Adolf Fredriks musikskola, som ackompanjerade invigningen med sång och musik. En del av museets yngre personal var utklädda till tomtenissar och dito nissor. De var med och ledde långdanserna genom utställningssalarna.

I januari 1972 var det dags för en ny verisage. Till min glädje handlade det om "Arboga i Postmuseum". Några av stadens honoratiores var inbjudna. En av Arbogas representanter, Jan Brorson, hade ett långt samtal med skriftställaren Erik "Kar de Mumma" Zetterström och hans maka Mari-

Utgivningsdag: 10 november 1971
Efter gamla tryck
Gravör: Czesław Słania
Omslag: Jan Magnusson

Frimärksserien "Gammaldags jul"
utkom den 10 november 1971.

The stamp set "Old-fashioned Christmas"
was issued on 10th November 1971.

anne (sign. "Viola" i *Svenska Dagbladet*) vilka var på besök. Ett ovanligt inslag i dagens evenemang svarade Arboga Bryggeri för. Disponenten Helge Carlsson serverade öl. Han lyfte artigt på kubben varje gång han fyllde glaset. Det var i samband med den

Den amerikanke filmskådespelaren Danny Kaye besökte Postmuseum i sin egenskap av UNICEF-ambassadör den 15 november 1973.

The American film star Danny Kaye visited Postmuseum in his capacity of UNICEF ambassador on 15th November 1973.

utställningen jag blev hembygdsfilatelist. Jag har numera en samling kallad "Arboga i mitt hjärta".

De gamla marmorpelarna och skylten framför museets entré togs bort våren 1972. Pelarna hade fått allvarliga skador genom åren av alltför närgångna motorfordon. Samtidigt grävdes trottoaren upp för grundförstärkning av huset. Eftersom ytterväggarna bågnat drogs långa stänger genom huset från Lilla Nygatan till Munkbrogatan, vilket pressade ihop huset. De nya marmorpelarna och skylten kom på plats i november/december samma år.

Den 15 november 1973 kom barnambassadören och skådespelaren Danny Kaye och satte sprätt på tillvaron i Postmuseum. Han var i Sverige på sin årliga jorden-runt-turné för FN:s barnhjälpsfond UNICEF. Han gjorde presskonferensen till en show. Kaye

tyckte att omgivningen i centralhallen var lite stökig och påkallade allas uppmärksamhet genom att sätta en fot på det låga bordet och busvissla. Den församlade pressen var synnerligen förtjust över det sätt på vilket Kaye med livliga gester besvarade deras frågor. Till minne av besöket förädrades han ett album med svenska frimärken, vilket överlämnades av byråchef Karl-Axel Löfgren. Innan Danny Kaye försvann fäste jag på hans kavajslag en bricka för Postens pågående brevskrivningskampanj: "Beröm kan man aldrig få för mycket av, skriv en rad idag." Han nickade vänligt som tack.

Andra hälften av 1970-talet

År 1975 uppmärksammades frimärket den "Gula treskillingen" som hade lånats in från den belgiske ägaren i samband med frimärksutställningen Stockholmia 74. Därefter förblev frimärket en tid i Stockholm för äkthetsutredningen ÄU 75, som genomfördes på uppdrag av generaldirektör Ove Rainer.

Utredningsgruppen skulle undersöka om frimärket var äkta eller falskt. Den första expertgruppen sammanträdde i Postmuseum. Den bestod av, förutom museichefen Gilbert Svenson, Arne O. Olsson, Åke Odén, Karl-Erik Stenberg, Nils Färnström, Friedrich Schaffer, Ernst Fromén och Gunnar Sandberg. Vid ett tillfälle var TV närvaran-

Det enda svenska frimärket med bild av det gula 3 skilling banco utkom 1992.

The only Swedish stamp with a picture of the yellow 3 Skilling Banco stamp was issued in 1992.

I samband med vernissagen av "Mode under 4.000 år" var museipersonalen klädd i tidstypiska dräkter från olika århundraden.

In connection with the exhibition "Fashion over 4,000 years", the Museum's staff were dressed in costumes typical of different centuries.

de. En reporter dristade sig att fråga museichefen hur mycket museet var villigt att betala för frimärket om det var till salu? "Inte mer än 7 kr som det är värt", blev svaret.

"Mode under 4.000 år" var en utställning som speglade klädedräktens historia från faraonernas tid till våra dagar. I samband med vernissagen i januari 1975 var museipersonalen utklädd i tidstypiska kläder från olika århundraden. Här är de församlade i trapphallen i trappa upp. Stående fr.v.: Barbro Skillinghaug, Linnea Åkerlund, Rut Storck, Kurt Hedman, Inga-Maja Ahnrelus, Gunvor Ekebergh, Sven Hedengren, Gertrud Sandvall, Margareta Wigardt, Robert Mattson, Lennart Bjurenäs, Alice Bellsjö, Stig Nilebrant, Britt Burman, Berit Lindborg, Bo Andersson och Karin Öhlin. Sittande fr.v.: en pryö (till namnet okänd), Britt-Marie Ohm och Gunnel Jönsson.

Filmen fylld 80 år i oktober 1975. I

UPU-rummet på 2 trappor (numera biblioteket) visade operasångaren Carl-Axel Hallgren sin frimärkssamling. Utställaren hade bjudit in sina vänner, fr.v: filmprofessor Rune Waldekrantz, familjen intill är obekant (men jag gissar på skådespelare Olle Johanssons familj) och konstnären Einar Nerman, som tecknat Greta Garbos profil. Han flan-

När den svenska filmen fyllde 80 år i oktober 1975 ordnades en utställning av frimärken med filmmotiv.

When the Swedish film industry had its 80th anniversary in October 1975, an exhibition was held of stamps with film motifs.

keras av Hallgren och hans filmskådespelande fru Siri, som håller affischen.

Under Gilbert Svensons cheftid brukade jag rutinmässigt dokumentera alla frimärksutställningar. Eftersom alla vernissager ägde rum på fredagar, ägnades påföljande måndag åt att fotografera frimärksramarna. En dokumentation som var nödvändig, vilket vi fick bevis för. Det var vid en utställning omkring 1976, jag minns inte vilken. En av ramarna innehöll ett antal gamla brev, varav ett blev stulet. Det tillhörde den välkände filatelisten Ture Bråland. En delförstoring av negativet gjordes. Ett foto bifogades polisanmälan. Jag kom inte ihåg

Stockholms Filatelist-Förenings 90-årsjubileum firades på Postmuseum med en utställning, benämnd "Filex -76".

The 90th anniversary of Stockholm Philatelist Society was celebrated at Postmuseum with an exhibition, called "Filex-76".

Under sportlovsveckan i februari 1978 uppträdde de svenska VM-guldmedaljörerna i fäktning.

During the schools' February break in 1978, the Swedish Gold Medallists at the World Championships in fencing laid on a fencing display.

I samband med utställningen "Folklig kultur" 1979 framträdde fem anställda vid Postmuseum i folkdräkter.

In connection with the exhibition "Popular Culture" in 1979, five members of the Postmuseum staff appeared in national costumes.

hur lång tid det tog men så småningom fick ägaren brevet tillbaka.

Stockholms Filatelist-Förenings 90-årsjubileum firades med utställningen "Filex -76". Jag passade på att plåta en samling filatelilegendarer tillsammans med vår gamla hästdiligens. På kuskbocken sitter Ture Bråland t.v. och Einar Lundström. Framför skaklarna fr.v.: George B. Lindberg, Karl Jeppsson, Gunnar Sandberg och John Ahlström.

Under museets sportlovsvecka i februari 1978 var arrangemangen mer omfattande än

vanligt. Uppvisningar ägde rum i Centralhallen. Tränare och medlemmar i stockholmsklubben Budokwai visade sina färdigheter i jiu-jitsu. Juniorer från Ängby IK spelade bordtennis. Svenska guldlaget ifrån VM-laget i fäktning gav prov på sina kvalifikationer, med OS-medaljören Kerstin Palm som kommentator. Sista dagen hade juniorboxare från IF Linnea uppvisningsmatch under ledning av lagledare och tränare. Min son Magnus (14 år) som är fotointresserad och duktig kopist, försåg även han museets bildarkiv med foton.

Vi är framme vid den 18 juni 1979. En utomordentligt vacker dag för "personalutflykt", inte helt utan jobb. Färden gick till Sandhamn med ångbåtspostexpeditionen "ÅBPX 146". På kajen utanför Nationalmuseum stod Ulf Hildebrandt och sålde specialkort som hade en strykande åtgång. Ombord fick en stor del av personalen verkligen göra rätt för sig. I kajutan satt de och stämplade för fulla muggar. Museichefen Karin Rabén satt i hyttörren och sålde frimärken. Vid framkomsten till Sandhamn utväxlades post och på klipporna idkades friluftsliv i den livgivande solen innan det var dags för återfärd.

Den 7 december samma år invigdes utställningen "Folklig kultur". Den var minnesvärd inte minst för att några av museets flickor var utstyrda i folkdräkt. Folklivsforskaren Mats Rehnberg höll ett improviserat och mycket intressant invigningsanförande. Han började med att berätta om en iakttagelse han gjort på vägen till museet, bl.a. om en skylt på Stora Nygatan, och dess historia. Så småningom kom han in på sitt favoritämne, folkliv, som han redogjorde för. Utomordentligt värtaligt och utan manus. Kvintetten i folkdräkter är fr.v.: Monika Hansson, Britt-Marie Ohm, Kerstin Zeitz, Monica Jonsson och Karin Rabén. De lyssnar till musik från olika instrument.

Vid utställningen "Post i norr" användes en hästdiläns för transport av post mellan Postmuseum och postkontoret Stockholm 1.

At the exhibition, "Mail up North", a horse-drawn mailcoach was used to transport mail between Postmuseum and the local post office Stockholm 1.

1980-talet

"Post i norr" var namnet på en mycket uppmärksammas utställning, som pågick under våren 1980. Ett trevligt inslag i verksamheten var utan tvekan den hästdiläns (tillhörande *Aftonbladet*) som gick mellan museet och Stockholm 1. Åkdonet väckte berättigad uppmärksamhet när det stannade framför museets entré. Bilden återger en uppsluppen stämning mellan personal och museibesökare. En bilist bakom fick vänta. Scenen fulländades genom att en brevbärare med sin kärra råkade komma förbi och oombedd ställa sig på rätt ställe. Bilden representerar därmed postförmedling från två århundraden.

I maj 1984 uppvaktades formgivaren Anders Gullberg då han gjort sin 21:a och sista utställning – "Hembygdsfilateli" – för museets räkning. Jag tänker på alla dessa fotoförstoringar i format 50x60 cm, som Gullberg ofta hämtade på kvällstid i vårt fotolabb i Gubbängen. De blöta bilderna rullade vi ihop och lade i en plastsäck. Hemma i Hökarängsateljén torkade och tintade (färglade) han de svart-vita bilderna som blev förvillande lika de avbildade frimärkena.

Stor festivitas var det i december 1981 när Postmuseum fyllde 75 år. Det var liv och rörelse i huset hela dagen med massor av upp-

I samband med utställningen "200 år i luften" användes en varmluftsballong med vilken post sändes från Gärdet till Danderyd.

In connection with the exhibition "200 years in the air", a hot air balloon was used to send mail from Gärdet (an open grassy area in north-east Stockholm) to the Danderyd suburb.

vaktningar. Anna-Lisa Nordgren och Robert Mattson var ivrigt sysselsatta med visning av utställningen. Personalens jubileumsmåltid intogs på restaurang "Den Gyldene Freden" och "eftersläckningen" skedde i museet. Si! Det var en alltigenom lyckad dag.

I anslutning till Örjan Lünings utställning "200 år i luften" 1983 arrangerade Postmuseum en jubileumsflygning med luftballong. Carl-Gustaf Klein från museet överlämnade en postsäck till besättningen i ballongen som startade från Gärdet och landade i Danderyd med ett antal brev och vykort som signerats av besättningen.

Till vår utställning "Tryckerikonsten på frimärken och i posten" 1983 var det nödvändigt att skaffa fram bildmaterial. Därför

begav vi oss – Robert Mattson och jag – till hantverkskvarteret på Skansen. Där sökte vi upp det gamla tryckeriet, som både tillverkade papper och tryckte. De berättade hur det var att arbeta på gammaldags vis. Om de var riktigt duktiga kunde de hinna med att manuellt framställa 200 ark per dag. Som jämförelse besökte vi Postverkets tryckeri i Ulvsunda. Med den nyinstallerade lasersättningsmaskinen kunde de framställa exempelvis en telefonkatalog för Stockholm på en minut. På invigningsdagen den 25 maj hjälpte en medarbetare från Postens tryckeri oss att ta fram vykort i en år 1913 tillverkad korrekturpress, som installerats i museet.

I juni 1984 avslutade Postens Fotografer sin verksamhet i Gubbängen. Hädanefter var vi anonyma – dvs. utan namnskylt – på Kistagången 2, nb, i samma fastighet som Postens Frimärksavdelning. Här hade vi fått nya och skräddarsydda lokaler för vår verksamhet. Min assistent Gunnar Svenson hade blivit förtidspensionerad, varför jag ensam fick nöjet ta dessa utomordentligt fina utrymmen i bruk.

De sista åren

När vi kommit fram till 1985 var det dags att förbereda bokslutet. Måste se sanningen i vitögat och konstatera att pensionsåldern närmade sig, även om det var två år kvar. Tillsammans med Carl-Gustaf Klein annonserade vi efter en ersättare. Det var många sökande och flera var ute hos mig och förundrades över de fina lokalerna.

Den 2 december anställdes Sven Tide-man som min efterträdare. Ett lyckat val. Efter en tid blev det tillökning i verksamheten med ytterligare en fotograf, Ove Kaneberg. Sista året före pensioneringen fick jag ägna mig åt bokföring och registrering av negativ och kopior. Den administrativa delen hade nämligen kommit på efterkälken för allt annat jobb.

I april 1985 började den stora ombyggnaden av postmuseihuset. Största delen av museiverksamheten flyttades över till Postens fastighet på Mäster Samuelsgatan 10, 3 tr. Under ombyggnadstiden blev jag

Frimärkena med Olof Palmes bild utkom
knappt två månader efter hans tragiska bortgång den 28 februari 1986.

The stamps with Olof Palme's portrait were issued barely two months after
his tragic death on 28th February 1986.

avbruten några gånger i min administrativa sysselsättning, bl.a. den 26 april då det var invigning av en ny utställning i de tillfälliga lokalerna.

I december samma år firades julfest, "taklagsfest", i samband med ombyggnadsarbetena i museet. Förutom museipersonalen deltog bl.a. generaldirektören Bertil Zachrisson och alla bygjobbarna. Vi höll till i bottenvåningen, i tillfälligt iordningsställda utrymmen.

Den 12 mars 1986 kom Ingrid Florén från PFA:s utvecklingsavdelning och bad om hjälp. Man ville snarast ge ut ett frimärke till minne av Olof Palme. Utgåvan fick dock inte kollidera med utgivningen av frimärken till kung Carl XVI Gustafs 40-årsdag.

Lisbeth Palme hade valt ut ett foto som var taget av fotograf Paul Knispel. Originaldiapositivet var försvunnet, varför jag fick nöja mig med ett dia som var något underexponerat. Ett utmärkt Palme-porträtt som dock saknade detaljer på skuggsidan.

"Gör vad du kan", bad Ingrid. Jag gjorde ett repronegativ i svart-vitt som återgav de detaljer som kunde skönjas i diat. Slutligen lyckades jag få fram en svart-vit kopia i för-

lageformat. Skuggsidan var dock fortfarande svag. Tog sedan en taxi till Czeslaw Slania på Furusundsgatan och var där på utlovad tid, kl. 12.

Morgonen därpå träffade jag gravören i vår cafeteria. Han undrade vad jag tyckte om förlagan. "Perfekt!" Slania hade lyckats retuschera och få fram de detaljer som behövdes. Han åkte hem och satte igång med graveringen, som gjordes på rekordtid, fem och ett halvt dygn. Frimärket kom ut den 11 april, dvs. 12 dagar före utgåvan med kungen.

Fredagen den 27 februari 1987 var det definitivt slut på sötebrödsdagarna. Kände mig stolt efter uppvaktningen hos museichefen som utnämnde mig till hederspostiljon och hängde en postiljonsbricka om min hals.

Eftersom jag så ingående blivit integrerad i museets verksamhet var det svårt att lägga av utan vidare. När en av museets vaktmästare slutade tog jag chansen att komma igen. Fick nöjet ersätta honom som en allmänhetens tjänare från den 11 augusti 1988 till den 31 januari 1994, då den postala karriären definitivt avslutades.

Källor och litteratur

Hellström, Yngve,

Motivförteckning.

Sverige-Katalogen 1987-88.

Hellström, Yngve,

En postfotografs minnen.

Postryttaren 1988.

Hellström, Yngve,

Fotografiets historia 1839-1912.

Postryttaren 1991.

Hellström, Yngve & Jonsson, Egon,

1960-talet - Postens guldålder.

Postryttaren 2001.

Reminiscences of a Post Office Photographer Part 2

Reflections by the Editor

Yngve Hellström has been associated with Postmuseum for many years. He was always here for all special events, always with his camera within reach. With Yngve's help, Postmuseum's activities over many years were thoroughly documented in the Museum's archives. He contributed approx. 70,000 pictures, but most of his pictures document items in the Museum's collections. During his first year at the Museum, he was instructed to photograph 13,000 items.

The Editor often met Yngve during his visits to the Museum. We also met i.a. in Lund in the 1980s, since Yngve too was involved in the work on "Sverige-katalogen" published annually by the Swedish Philatelist Federation. In the catalogue, he was mainly responsible for a comprehensive list of the motifs on Swedish stamps.

Yngve is well-known to readers of *Posttryttaren*. Many of the photographs used to illustrate a number of articles were taken by Yngve, above all for issues up to 1995 when we were able, for the first time, to include colour pictures of items other than stamps. Before then, all pictures were in black and white, which suited Yngve extremely well. To tell the truth, Yngve was quite prepared to stick to black and white; he does not trust the technology used to preserve colour pictures for posterity.

The above may give the impression that Yngve only took photographs in black and white. This is definitely not the case. There were a lot of pictures taken in colour when he was working at the head office of the Post Office and his immediate superior was Egon Jonsson, the Information Manager at

the time. Yngve almost always took colour photographs at that time, i.a. for various Post Office advertising campaigns.

Over the years, Yngve Hellström has contributed to several issues of *Posttryttaren*. His first contribution was in 1988 with Part 1 of his memories from the Post Office "En postfotografs minnen" (Reminiscences of a Post Office Photographer). Here the reader can find out what happened when Yngve was first employed by Postmuseum, as well as his experiences during his years at the head office. All important events are, of course, documented with carefully selected pictures from his own collection of photographs.

In the 1991 issue, Yngve Hellström relates the history of photography between 1839 and 1912 in "Fotografiets historia 1839-1912". This article is based on the thematic stamp collection he built up during the 1960s/1970s. Ten years later, together with Egon Jonsson, he contributed an article with the title "1960-talet – Postens guldålder" (the 1960s – the Golden Age of the Post Office).

In the Swedish language part of this article, Yngve Hellström shares various memories from his time at Postmuseum, concerning colleagues as well as exhibitions, mainly during the period 1966-1987. He illustrates most of these events with his own pictures, which also have English sub-titles. Below is an example of Yngve Hellström's memories, i.e. his recollection of how the stamps with Prime Minister Olof Palme's picture were rushed through after his murder on 28th February 1986.

One of Hellström's Memories

"On 12th March 1986, Ingrid Florén from the Post Office Stamp Department's development section asked for my help. They wanted to issue a stamp as soon as possible in memory of Olof Palme. However, the Palme issue must not coincide with the stamp issue for the 40th birthday of King Carl XVI Gustaf.

Lisbeth Palme had selected a photo taken by the photographer Paul Knispel. The original transparency had been lost, so I had to be content with one that was slightly underexposed. It was an excellent portrait of Palme but lacked detail on the side in shadow.

"Please do what you can" said Ingrid. I made a repro negative in black and white

which showed the details that could be made out in the transparency. In the end, I managed to produce a black and white copy in the format of a master. But the side in shade was still vague. I then took a taxi to Czeslaw Slania on Furusundsgatan in Stockholm and was there at 12 o'clock, as promised.

The following morning, I met the engraver in our cafeteria. He asked what I thought of the master. "Perfect!" Slania had managed to retouch and bring out the details he needed. He went home and started on the engraving, which was completed in record time, 5½ days. The stamp was issued on 11th April, i.e. 12 days before the King's stamp issue."